

Dr. Bedő Albert: Az Országos Erdészeti Egyesület alakulásának idejéből

A népek állami és társadalmi fejlődésének természeti törvénye hozza létre azokat az eseményeket, melyek a nemzetek politikai és gazdasági haladásának útját biztosítják és fejlesztik. Az emberi akaratnak bármely téren és körben való megnyilvánulásában az általános fejlődésnek az a magasabb természeti törvénye érvényesül, mely erősebb és hatalmasabb minden személyi akaratnál s ezért a teljesített munkák egymásutánja és eredménye, ennek a magasabb törvénynek láncolatába kötött szemek sorozati helyétől és az arra ható összviszonyoktól függ.

Senki, még a világ legfenségesebb tehetségű gondolkozója vagy matematikusa sem tudja kiszámítani azt, hogy a megindult cselekmény eléri-e célját, avagy hatását és eredményét valamely kiszámíthatatlan esély nem teszi-e lehetetlenné vagy éppen nem másítja-e meg!

Ennek a törvénynek érvényesülését tapasztaltam én az Országos Erdészeti Egyesület megalakulásánál s az annak idejétől fogva eltelt munkásságának fejlődésében is. És most a 40 éves határidővel bezáruló korszak végével bebizonyítva látom, hogy a jól alapozott pillérekben nyugvó épületnek szilárdsága sohasem szenved, még akkor sem, ha elfogult kezek rontó kalapácsa egyik vagy másik védőköveinek sarkait megtöri; s hogy bármely közintézmény helyes és biztos fejlődése, az annak céljára és munkássága irányára felállított elvek és teendők szigorúan tárgyilagos megválasztásától és hűséges követésétől függ.

A haladó élet és változó állami és társadalmi viszonyok kívánhatnak a továbbfejlődés útján újabb pótlásokat s az alapzatra illő változtatásokat, de azok, akik magát az alapot gyengítik vagy megintatják, kérdéssé vagy bizonytalanná teszik a legjobb és legüdvösebb alkotásnak is állandó fennállhatását. A látszólag jobb kedvéért, vagy nem egyszer éppen a cselekvés látszatáért s néha éppen pusztán emberi hiúságból is tett változtatás, legyen az még oly jelentéktelen, igen sokszor az enyészet csiráját kelti életre!

Évek munkássága előzte meg az Országos Erdészeti Egyesület tényleges megalakulhatását és pedig egyfelől negatív irányban a már 1851-ben megalakult úgynevezett magyar erdész egyesület ki nem elégtő s a magyar nemzeti érdekekhez nem alkalmazkodó munkássága, melynek vezető férfiai abban a hitben találtak megnyugvást, hogy a Magyarországon élő összes nemzetiségek erdészeti ügyét kell szolgálniok, s hogy még 1863-ban is úgy vélekedtek, miszerint figyelemmel kell lenniök arra, hogy az egyesület összes tagjainak alig egyhatod részét teszik a magyar nemzetiségűek.

Másfelől pozitív irányban az egyesületnek arra az útra való terelésére, mely a magyar érdekeknek megfelelő s melyet *Divald Adolf* az egyesületre vonatkozó bíráló röpiratában 1861-ben ekként hozott kifejezésre „*Alakítsunk egy önálló, szívben, lélekben magyar erdészeti egyesületet, melynek célja a magyar erdészet megalkotása*”, ebből kifejlődőleg pedig az Erdészeti Lapoknak (akkor: Erdészeti) Wagner és Divald által való megindítása 1862-től kezdve.

Akikhez aztán személyes baráti kötelek alapján és közvetlenebb érdekeltséggel csatlakoztak olyan hazafias érzéssel bíró korosabb és fiatalabb szaktársaink, kiknek nevével az Erdészeti Lapok 1862-1866. évi folyamaiban gyakrabban találkozunk, s akikhez kell még számítani *dr. Bariha Béla* pozsonyi jogakadémiai tanárt, *dr. Gervay Nándor* gyakorló ügyvédet, *Gombos János* később kincstári jogügyi igazgatót, ki Divaldnak akadémiai kártársa és honvéd-bajtársa volt, *Hideghéthy Antal* későbbi földmívelési miniszteri tanácsost és *Bérczy Károlyt* a Nemzeti Kaszinó nagyrabecsült titkárárt, korának elsőrendű magyar stilisztáját s a Vadász- és Versenylapok szerkesztőjét.

Nincs és nem lehet soha szívben és érzésben oly magyar erdész, aki Divaldnak és Wagnernek az Erdészeti Lapok megindításáért s azokban és azokon kívül is kifejtett áldozatkész munkásságukért örök halálra és tisztelő elismerésre kötelezve ne lenne!

De legyenek bármily szerények azok az irodalmi közlemények is, melyek Divald és Wagner munkáinak körében az Erdészeti Lapok életének első lustrumában megjelentek s ítélje azokat bárki a bíráló bármilyen szigorú mértékével, egyet sohasem lesz szabad elfeledni senkinek, hogy azok irodalmunk hajnalán lettek írva, s mindazok a munkatársak, kik akkor a hazafias érzés és készség tüzetől lelkesítve, az Erdészeti Lapok hasábjain Wagner és Divald által elfogadott munkáikat közrebocsátották s ezzel is közvetve a jövő magyar erdészeti egyesület megalakulhatását elősegítették, szintén méltó igényt tarthatnak arra, hogy hasonló hazafias érzésű utódaik méltányos becsülésében és tiszteletében részesüljenek.

Minthogy pedig ma már valamennyien 40 év előtti időben valóznak azok, kik az írás segítő erejével kívánták szakunk későbbi jobb jövőjének előkészítését szolgálni, legyenek itt, azok részére, akik a legrégebbek iránt érdeklődnek, név szerint is felsorolva. Divald Adolfon kívül, ki czikkei alatt az *Erdődi és Wagner Károlyon* kívül, ki a Mérei nevet is használta 1862-ben a következők írtak: *Balás Árpád, Baloghy László, Badafalvi Bielek István, Draskóczy Gyula, Farbaky István, Fuchs Frigyes, Helm Ervin, Herman Imre, Maderspach Viktor, Méhes Rezső, Neuszied-*

Kálnoki dr. Bedő Albert (OEE Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár)

ler János, Paulinyi Sándor, Roxer Vilmos és Scherffel Róbert. 1863-ban mint újabbak a megmaradt régiekhez csatlakoztak: *Beauregard Lajos, Bothó János, Hideghéthy Antal, Illés Nándor, Babina János, Kalmár Tivadar, Podhrádszky Endre, Scholcz Rezső, Terray Pál, Verner Sebestyén, Vesszős (most Rónay) Antal*. 1864-ben az előbbi két évfolyam után megmaradókhöz jöttek: *Bedő Albert, Borsiczky Károly, Nikell Adolf, Tanos Pál, Zordfalvi Antal* (Vesszősvel azonos). 1865-ben a régiek közül megmaradtakhoz ismét mint újak jönnek: *Bellházy Emil, Fogarasy János, Visontai*. 1866-ban a régiek mellett megjelenő újak *Kriesch János, Dőy, Tamás* és *Sporzon Pál*, ki ebben az évben mint szerkesztő vesz részt.

E névsort illetőleg meg kell említenünk, hogy abban az Erdészeti Lapokon kívül álló körökből eredő vagy folyóiratokból és más lapokból átvett cikkeknek szerzői, valamint a lapok 1866. évi folyamának gazdasági részében foglalt cikkek írói nem lettek felvéve. Ezekhez képest kitűnik, hogy Divaldnak és Wagnernek az Erdészeti Lapok első öt évfolyamában minden kisebb-nagyobb közlemény név szerint ismerhető szerzőjét is beleértve, összesen 36 személyből álló írói társasága volt.

Kerekszámban hat egész esztendő előzte meg egyesületünk megalakulását, melyről a t. szerkesztő úrnak hozzám intézett felkérésére, mint az életre indulásnak és megalakulásnak egyik közvetlen tanúja mondom el a következőket annak feljegyzése végett, hogy miként voltunk útjainkon majd a bátorító és biztató remény sugarának világával vezetve, majd miként lett ez út ismét elhomályosítva a magyar nemzeti életre fenyegető kétes jövőnek kódéval, s mikor jött a borura derű!

Az abszolutizmus sötétségéből 1860-ban kibontakozó és 1861-ben az akkor összehívott országgyűléssel kiderülő nemzeti életnek hajnalán a magyar erdészet megalapításának eszméje is életre kelt és tért foglalt a munkásság mezején; de már 1861 őszén hervasztó dér esik a hazafias remények virágára, mennyiben az országgyűlés feloszlatott, a Magyar Helytartótanács hatásköre szűkebbre lett szabva, élére *gróf Pálffy Móric* személyében katonakormányzó került, s az országban katonai törvényszékek állítottak fel. Divald és Wagner már akkor, midőn 1861 végén az Erdészeti Lapok első előfizetési felhívását szétküldötték, azok után az irodalmi felszólalások után, melyeket a általi egyengetésétől remélvén, hogy majd ennek segélyével a magyar erdészet megalapítása és fejlesztése is biztosítva leend. De már ezen kimondása alkalmával és ugyanabban az előfizetési felhívásban kénytelenek valának beismerni, hogy a valódi magyar erdészeti egyesület életbeléptetése a mostaniaknál nyugodtabb viszonyokat igényel, addig is tehát szaklapot indítanak.

A magyar egyletnek megalapítását illetőleg pedig később, de még 1862-ben Divaldnak az Erdészeti Lapokban azzal az újabb kijelentésével találkozunk, hogy a külön egylet megalakításának általa 1861-ben történt első kimondása óta, értvén a politikai viszonyok kedvezőtlen fordulását, „*nagyot ugrott a világ*” s hogy átlátja, hogy egy külön magyar erdészeti egylet „*érettebb nyelvet, az érett emberek nagyobb számát és érettebb időket igényel!*”

Amikor azután, még azt is ajánlja, hogy a magyar erdőbirtokok és magyar erdősök tömegesen lépjenek be a magyar gazdasági egyesület erdészeti szakosztályába, remélvén, hogy az ennek körében ezek segélyével kifejtendő munkásság végezni fogja a nem létesíthető erdészeti egylet feladatát képező teendőket.

A magyar állami erdők ügyeit akkor intéző bécsi pénzügyminisztérium s illetve ennek vezető férfiai, kik a német nyelvű kiadványokkal dolgozó magyar erdész egylet munkásságát helyeselték, kik az osztrák németesítést s Magyarországnak az Osztrák birodalomba való teljes bekapcsolását szolgálták és kívánták, s akik gyűlölködő szemmel nézték azt is, hogy a német nyelvű bá-

nyászati és erdészeti akadémia székhelyén Wagner Károlynak, az egyik segédtanárnak s egy ott alkalmazásban lévő erdőrendezőnek szerkesztésében magyar nyelven kiadott Erd. Lapok jelennek meg, jól tudták azt, hogy Divald, az erélyes és német nyelvű küzdésre bátor szellem, aki mint Luther Márton Melanchont, úgy viszi magával a nagytudású, mérsékelt és csendes természetű, s a személyes érintkezés küzdelmeit kerülő Wagner-t a munkára, s ezért már 1862 tavaszán arra az elhatározásra jutottak, hogy jó lesz Divaldot Selmeczről eltávolítani és hivatalos érdekből mindjárt át is helyezték a Stiriában lévő, akkor nagyon félreeső eisenerzi erdők szolgálatához, azzal az utasítással, hogy új állomását 8 nap alatt foglalja el, remélvén ezáltal, hogy majd a csendes elalvás útjára juttatják az Erd. Lapokat.

Óhajtasuk azonban nem teljesült, mert az a Divald, ki mint selmeczi erdőrendező az Erd. Lapokat Wagnerrel együtt úgy tudta létrehozni, hogy azok Budapesten kinyomott első pár füzetének kiadására barátaitól szerény erejük szerint adható pénzbeli kölcsönt vagy segítséget, avagy munkára való ígéretet kért, elment ugyan Eisenerzbe, megnézte kijelölt szolgálati helyét, de onnan visszajöve lemondott szolgálatáról s nem kereste sem az állandóan biztosító állami alkalmazást és előléptetést, sem a kedvezőbb nyugdíjat ígérő szolgálati évek nagyobb számát, úgy mint ahogy ez későbbi időnkben a magyar közszolgálat minden terén a közérdekekre eléggé sajnosan káros mértékben vált szokássá, s magában véve is kóros nemzeti tulajdonságként jelentkezik.

A hivatalos közszolgálat erejével az egyén irodalmi munkásságára közvetve gyakorolt nyomás következtében az Erd. Lapok egyik tulajdonos kiadójának és szerkesztőjének elhagyni kellett állami szolgálatát, s hogy irodalmi munkásságát folytathassa és családjá számára is a mindennapi kenyeret megszerezhesse, magánszolgálatot kellett keresni. Ezt csakhamar meg is találta Szlavóniában, Szerém vármegyében *gróf Eltz Károly* vukovári uradalmánál, hová saját jó hírneve alapján és *Korizmic Lászlónak*, az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület akkori alelnökének ajánlatára erdőmesterré neveztetett ki, s ezzel 1862. évi október hótól kezdve már csupán, mint főmunkatárs van az Erdészeti Lapokon megnevezve.

Az 1863-ik évben a megindult nyomon haladott erdészeti közéletünk s ekkor már az egyre kétesebbé bonyolódó politikai viszonyok miatt a külön magyar egylet megalakításának lehetősége még messzebbre elodázottnak látszott; ezért a jövőre szolgáló előkészítés munkája lépett előtérbe, a meglévő és a magyar erdészet megteremtéséért érdeklődő kevés számú szakterő összekapcsolása és együtt tartása, magyar erdészeti tanintézeteknek a mezőgazdasági szakoktatással kapcsolatos felállítása, az ezek útján remélt új szakképzett erők nyerése végett is.

De már ebben az évben az Erd. Lapok anyagi körülményeiből vonható következtetés alapján is mind Wagner, mind Divald arra a meggyőződésre jutottak, hogy a magyar erdészet ügyének előbbvitelére biztosabb út lehet az, ha a lap — *szerkesztősége függetlenségének fenntartásával* — az erdész egylet köréhez csatlakozik, hogy aztán annak gyökeres átváltoztatásával elérhetővé legyen a szívben és lélekben magyar erdészeti egyesület megalakulhatása.

Ez alapon váltak az Erdészeti Lapok 1864-től kezdve a magyar erdész egylet közlönyévé s fizetett az egylet ez évtől kezdve azokért az egyleti tagokért, akik az egylet német közlönye helyett az Erdészeti Lapokat kívánták, az első száz tag után példányonként 4 frt-ot s minden további tag és illetve példány után 3 frt-ot. Ettől az időtől kezdve Divald és Wagner az egylet újjáalakításának előmozdítására fordítottak behatódó figyelmet.

(Folytatjuk)

Forrás: *Erdészeti Lapok*, 1906 december